

БЕДИК ШЫНАРЛЫГ

ЭМНЭ ЭШКИН ДЭЭШ

Часкы хун чыл чемгерер ТАРЫЛГА ШӨЛДЕРИ, ОДАР-БЕЛЧИИРЛЕР

«Бистин ажилдан турар организацие страховани...

Тусуар санаашкынар баугар бир аарк кижиге...

Чер реформаны боттан дырып чоруктан. Черни...

Тарылга шөлдери олар-белчирилер ажилда...

Ирина Дамбыл-ооловна, страхование полис деп документ...

Эржек, 1996 чылдагы түшүнелерин сан-чугагай...

Сагышты саргыдып чоруур айтырыг Висте арат ажил-агыйлар...

Мөөрейге киржикседим Кемдешкин сөөлүндө ийи кулаам...

Бистин фонд-биле керээ чарып алгаш, инаар ай сана...

Республиканың 310,5 муң чурттагыч чонунун шитинде...

Анаа харын чагыс. Вит-Хем кожуунуң арат (тараачын)...

Бура-сумун бадырар, сугат талазы-биле, мактанымды...

Ажылмаарың кол удуштарың килдистип айдан-да...

Камгалалдыг аарык кижилерини талазындагы калдык...

Тес-Хем кожуунуң төвү Самагалдай суурнуң чуртагычларына...

Одакчының ажылы харыбысалгалыг Одакчы кижиниң ажылы...

ЧАГЫТАЙНЫҢ БАЛЫН МАНАН – СУРАГ

Чараш хөлүвүс кымнын эргезинде? Таңды кожуунун Чагытай хөл чонуну...

Уурпене чажар Уеле бенин Вай-Хаакка балыктарын чажырып...

Ам бо хунерде амдым, эинде бар кижилериң болгон...

Чырык, чылыг Овур кожуунуң төвү Хапдагайты суурда уруглар ал-бан...

Чоокта авасе ашка берди харын. Бүдүн чылда ажилдаан...

Көдээ тудуглар МУҢГАРАНЧЫЫН, ХОМУДАНЧЫЫН

Рынокче шилчигенин бо берге үезинде ашка-тогерик чедишпейинден...

Ам ында чаргыс өргөн, чагы-лаа чок, ону таваа артып калган...

Таарымчалыг байдалды тургузар дээш... Аалчылар бажыңага ажилда-ла...

Самдан КАНЧЫН, Олакчы. Сметлана ОДЕКЕЯ, Бат таарыр мастер.

АЖЫЛДААН АКШАВЫСТЫ ТӨЛЕП БЕРЗИН

Чунар-бажыңнап келген берге таарымчалыг болуу тургузар дээш...

Уруглар садын суму чагырта чери бо чылды хөмүр, мия-биле үзүктел чок хандырып келген...

Чай дургузулда уруглар садынын ажилдакчылары болган...

Чунар-бажыңнап келген берге таарымчалыг болуу тургузар дээш...

КОЖУУННАР: бөгүнгү амыдырал

Танды

БЕРГЕЛЕР ТУРЗА-ДАА...

Межегейин арат-тараачи өштежигеинде бо чылды кыштаглашкыныч...

Межегейжилер бо чылды кыштаглашкыныча 700 тонна ситегини, 400 тонна сеянжы курларын алган.

ЧАГЫРЫКЧЫНЫН КИЧЭЭПГЕЯИНГЕ

ХАГДЫНГАН КЛУБ

Межегей сурун ала тазалаына муруу чүктүн (чылды черлерин) төлөвилели...

МАГАЗИН КАЖАН АЖЫДАРЫЛ?

Өшүлүктөндө хлеб-продукт айлаан саткан, чон аймаар-ла шуужур турар.

Бай-Тайга

СӨЗҮН ЭЭЛЭЭР

Тыва Республиканын алдарыг малчыны Чекер Южугет чөбү чөлүм дургузунда...

КАРАҢЫЗ КУДУМЧУЛАР

Кожунун эзелчегги колдарына Тээли суму чагырамынын ажалынын дугайында...

ОНЗА БАЙДАЛДЫ ЧАРЛААН

Брак Кара-Хөлдө бо хүнерде улуг хар чаггаанын түшүндөлө, орук-чирин үзүлдөн...

МУРНУНДА КИЖИ

(Кижнн бурзуу бодунуу-биле бай, бодунуу-биле бир-ле талага яды. Бо талазы-биле аныяк кижинич бодалу, саналы).

Мурнуца кижн хүндүктөлдөг ала-е, акы, уба, дүм азы сөө эжин, сөө төрөлин бооп чадаас.

бас, анаа коруп өртө бээрлер. Кижнн бурзуу бодунун талдыгы-биле, салым-чаяыны-биле курунечн ажалыгын кылпн чорур.

ЭШТИП ӨӨРЕНГЕНИМ

Бичи үенин сактышкыннары

Эйлиг-Хем суур республикала бир онзагай черин бирээни. Мөөд баштай-ла чырык чере бодаран, авамын азын эмген.

аразында кырган-авам даштагыт үне берген. Шаа улуг туралыг баланы башты өрү колдуреш башырган мен.

АРГА-ДУРЖУЛГА СОЛУШКАН

Чоокта чаа Тыва Респуб. эаор өртем төвүнге семинар болуп өрткен.

ТАРАА УУШТААНЫМ

Ол хүн дыка аас хүн болган. Дөөдө чагыс-лаа кара булут чок. Арыг, тас. Чааван мени кий диди.

«ӨСКЕ ЧЕРГЕ ЧУРТТААРГА КАНДЫГ ЧУВЕ ДИР?»

Ажык чагаа

Уе-шаганын аайы биле амдыралдыг бо варын уе-зиңде кижинич сеткил-хөөни байлашкылар бергелерде торубай бурруга коруштуг, чүтүндүг болуруна сүмени калды, дуузаларын өөрткен.

түтүңүп келген, суурларда эрпн бажынар, иттар, ха-ваннар мени таныр, сөөлдүн дө-сөөлдүн мени иттар эрбестен колугаран. Бичанган-да сонуурак чогаалчы, угааныг кижинич караанга каш көзүлген, кулаанга каш дымналган музакка эрпн, сонуураңчыг өөс апаар, ол шыкан каш чыл буругаар ол бүгү шупту менээ өргүжи-рөөн, сонуураңчыг өөс апаар, ол бүгү эрпн чүвелирин чеже көөр мен, каракка көс-тур солун чүвөлөр чок апаар, Кижилери бааа мындг, мени танывас кижилер, динг ам-таннар Өвүрдө чок дыс ча-стык болбас, а мөөн таны-вас кижилери бааа чок, бичнн кижилер-даа чораа, кым-дыч саялашы, кымдын о-гулу, узур, ала нези кандыг улзулг деп доран эскерип каар мен.

СААВЫРЛАГА ХАМААРЫШТЫР

1996 чылда Сүт-Хөл ко-жуун чагырамы бодуну ажал-чоруулгазын «Тыва Республика тус чер баш-карылаанын дугайында Хойдузу» база Тыва Республика Президентинин болгаш Чазанын чарлык-тары, докталдарын болгаш оон-даа өскө шит-тирлерин узургула болду-руп ажалдан келген. Чаак-тан 135 докталдар, 14 ай-тышкынар, 20-тин Президентинин 29 чарлык-тар, яны-бүрү яамлардан 142 бижиктер кожуун чагырамына келген. Кожуун чагырамы чыл дургузунда 171 докталдары, 169 ай-тышкынары үндүргү-лөөн.

Влазимир ОЮН. Кызыл хоорай.

Соондан чыда калбайн ба-зы олуру мен. Элеэн болган-да сарыг-сарыг тараа ча-гана шолге келдинс. Бичнн дыштанып, чөмөчөн алган, улзуум киритилер. Чааван-ныч өөрөңчел-ле аажок, калкыры хылдаг чүве. Та-раалар дөөргө боттары-ла көзү дүжүп турулар. Көскөн тараанын чалыга болө тур-каш, нугун-ла өгөлөди дө.

Чааванын өөрпн чоруп турган, чорту тараа уш-таарына бааа өөрпн ал-ган мен. Хөөжү чааван чы-рык чере солду-ла, кысты-даа бодарташ, төлөтпн кижилер кылдыр өстүрдү-да. Олары догөре өгүлдү-баштыг ажалдан, чурттап-чорлар. Нинтиңи малын малдап, эки дитрин аллар-мен, Кырган-авам алыс бо-ду бригадалык хой кижиле-ринге тараа бааа соктал берип чоран кижн болган. Оң өөрдөн халас барбаан.

Ирина БЮРБЮ.

Тус чер суму чагыра-ламын практиктиг дуза чөд-ришпес, херек эмгеле-диң хынал, үнүшүңчө-рин чорулуп турар. Арга-ар-жула солдору-биле кожуун, суму чагырамынын ха-рыс-салгалыг ажалкычларын Улуг-Хөм кожуун бааа чөдип чораш, Шаа мындг черлегил ажалдарын ам-даа уламчыллар сорулгалыг.

Чекер ДОНГАК.

ле өккөп бергендг ыгчаш. Кааа-даа чурттап чораш, кижн болуу болуу азырлар, хөккөр, чөмөгөр болгай. Бичанган кижн кааа-даа, кандыг-даа үеде угаангыр, сарыгтар, тургустууп кел-ген нинтилелдг байдынн өөрпн чурттап чораш, бо-дун, өг-бүдөин азырлай бээр. Мен канган-даа нинтилел тургузууң үеинде багай чурттааын чораш мен. Со-циалдык, коммунизм үеинде дөкүңгү-даа өөс чораш, ол хирезинде аксыма ай мал-маганын, ажал-агый-лыг, машина-хөлөгил чораш мен. Ову мен өг-бүдөм-биле ажалдан турган чөдип ал-ган бис. Ог-бүдем ишти су-луу арыг коммунист кижн чораш, партияныг идея-лары ханың ситкен, ол хирезинде өг-бүдөгө, ажал-агый-лыг коңгур кызылмай кижн, оон кижнанын каан ажал-тод багай өөс чур-тап чорлар. Ог-бүдөңц шит-тиник кайы-бирөөң ажал-агыйлыг өөс болса, эки чурттаага үпмөс дээрин чурттагам дуржуулагандан көрдүм.

Бо чаа чергө кээрге кижн танывас кижилер аразында келген боор бис деп болга-нын, чок ындыг өөс бо Каа-Хөмдө Өвүр улзуу эмне-түгү чөк чүве-дир. Өвүр чуртту-ларын Кириин Монгуш, баш-карыла Доржу, Паныш-оол Лопсановка, ижежер Чаш-оол Бурунчалдар, Степан, Билемира Дөстайлар, Север-оол Туун... чалыс чер-чурт-туглары кий-чү-дир.

Бо матералды чамдык кижилериниң шаштыгыгыл айтырарын дуй шаавар дөш өөс, кижилерге чөдиптир кылдыр бижөөн ол, бир кижн өскө черге көжер дөөргө, ында-мында хүдуреп-кен. «Чуртун каапкан, кай-наар баары ол, ол хире у-га-галды келгеш, канчал чур-тун каап, өскөр көжер чү-вөл...» сүт-сүт дийлери хер-дөрүлөн Ажык чөвө хөк-түт. Америкка-ла бол, шы-га болууна көңүл аруй баар, ол-ла-дыр. Өскөн-тө-рөөн Өвүрдүң чөк көпкө-рөгүнн силерге тайылдырлар болан болалым ол-дур, ыш-чаар болуп аарыгарга ол-ла.

Мен Өвүрге-даа чурттап чорумда. — Бо борбак эътти быдаа кылпн чн, Мадон. Бо мыр-таш чүвүрүң келил ал, Ма-дон — дөш, кым менээ чү-

